

Sygn. akt II Cz 1112/17

POSTANOWIENIE

Dnia 30 listopada 2017r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy II Wydział Cywilny Odwoławczy
w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Piotr Rajczakowski

Sędziowie: SO Jerzy Dydo

SO Agnieszka Terpiłowska

po rozpoznaniu w dniu 30 listopad 2017r. w Świdnicy

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku (...) Banku S.A. we W.

przy udziale U. G. i A. H.

o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłej Z. H.

na skutek zażalenia uczestników postępowania na pkt. II postanowienia Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie z dnia 10 października 2017r., sygn. akt I Ns 949/15

p o s t a n a w i a:

oddalić zażalenie.

(...)

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 10 października 2017 r., zawartym w pkt. II, Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie zasądził od uczestników postępowania solidarnie na rzecz wnioskodawcy kwotę 1.427 zł tytułem kosztów postępowania, w tym kwotę 60 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia Sąd pierwszej instancji wskazał, że z materiału dowodowego niniejszej sprawy nie wynikało aby dziedziczący uczestnicy postępowania mieli jakikolwiek własny interes w stwierdzeniu nabycia spadku po spadkodawczyni skoro zmarła ona w 2012 roku i do tej pory nikt z nich nie wystąpił z wnioskiem o stwierdzenie nabycia spadku. Jednocześnie uczestnicy złożyli oświadczenia o odrzuceniu spadku, które z uwagi na niezachowanie terminu Sąd uznał za nieskuteczne. Z drugiej strony skoro Sąd uwzględnił wniosek wierzyciela i stwierdził nabycie spadku, to przesłankowo, uznał, że wykazał on swoje prawo do wystąpienia w roli wnioskodawcy, więc wykazał dostatecznie, że jest wierzycielem spadku. W tej sytuacji uzyskane przez niego stwierdzenie nabycia spadku leży w jego interesie, gdyż jest to pierwszy i niezbędny krok do uzyskania od uczestników należnego jemu świadczenia. Interesem uczestników w tym postępowaniu (spadkowym) jest oddalenie wniosku i to bez względu na ich stanowisko procesowe w sprawie. Uwzględnienie bowiem wniosku o stwierdzenie nabycia spadku umożliwia wierzycielowi zaspokojenie jego roszczenia i pozostaje w sprzeczności z interesem spadkobierców. Mając na uwadze powyższe, w ocenie Sądu pierwszej instancji w niniejszej sprawie, pomimo że jej przedmiot stanowi stwierdzenie nabycia spadku, można zasadnie twierdzić o istnieniu sprzeczności interesów pomiędzy wnioskodawcą, a uczestnikami. Do rozliczenia kosztów postępowania Sąd zastosował zatem normę zawartą w art. 520 § 2 k.p.c. i w oparciu o przepis art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. obciążył uczestników solidarnie obowiązkiem zwrotu kosztów postępowania. W sprawie Sąd pierwszej instancji uznał,

że kosztami niezbędnymi dla wnioskodawcy do celowego dochodzenia prawa były: poniesiona opłata od wniosku o stwierdzenie nabycia spadku (50 zł), koszty zastępstwa procesowego (60 zł) wraz z opłatą od pełnomocnictwa (17 zł) oraz zaliczka na ogłoszenie w prasie – 1300 zł – łącznie 1424 zł. Dlatego, w pkt. II, postanowienia Sąd zasądził solidarnie od uczestników na rzecz wnioskodawcy kwotę 1424 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Sąd pierwszej instancji oddalił wniosek w zakresie dalej idącym. Wnioskodawca domagał się bowiem także zasądzenia kosztów poniesionych w celu uzyskania skróconego aktu zgonu spadkodawcy w kwocie 39 zł; kosztów zastępstwa procesowego w wysokości dwukrotnej stawki minimalnej określonej w § 8 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, tj. kwoty 120 złotych. Sąd pierwszej instancji jednak nie uwzględnił kosztów pozyskania przez wnioskodawcę odpisu skróconego aktu zgonu wraz z pełnomocnictwami. Nie stanowią one bowiem kosztów sądowych, niezbędnych do celowego dochodzenia praw (art. 98 § 2 k.p.c.), a tylko takie koszty podlegają zwrotowi. Były to koszty poniesione przed wystąpieniem na drogę postępowania cywilnego, które nie są kosztami postępowania, o których Sąd rozstrzyga w postanowieniu kończący sprawę. Sąd pierwszej instancji również nie uwzględnił wniosku pełnomocnika wnioskodawcy o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w wysokości dwukrotności stawki minimalnej wynoszącej w niniejszej sprawie 60 zł. Stawka ta odpowiada zwykłemu nakładowi pracy zawodowego pełnomocnika strony i typowemu wkładowi pracy w przyczynienie się do wyjaśnienia i rozstrzygnięcia sprawy w sprawach, których przedmiotem jest stwierdzenie nabycia spadku. Większość czynności w tej sprawie sąd podejmował z urzędu. Składając wniosek o przyznanie dwukrotności stawki podstawowej działająca w imieniu wnioskodawcy radca prawny M. C. nie wskazała żadnych argumentów przemawiających za zwiększeniem stawki wynagrodzenia w stosunku do podstawowej. Sprawa z uwagi na jej stan faktyczny i prawny nie należała do skomplikowanych ani też wymagających od pełnomocnika podejmowania szczególnych czynności procesowych, który w niniejszej sprawie ograniczył się jedynie do sporządzenia wniosku o stwierdzenie nabycia spadku. Brak było innej aktywności pełnomocnika, w szczególności nie stawiał się on na żadnym terminie rozprawy.

Zażalenie na postanowienie zawarte w pkt. II wnieśli uczestnicy postępowania, zaskarżonemu postanowieniu zarzucając naruszenie przepisów postępowania, mających wpływ na treść rozstrzygnięcia, a to art. 520 § 2 k.p.c. przez niewłaściwe nałożenie na uczestników postępowania obowiązku zwrotu kosztów postępowania na rzecz wnioskodawcy pomimo braku sprzeczności interesów pomiędzy wnioskodawcą a uczestnikami postępowania.

Wskazując na powyższe zarzuty wnieśli o:

- zmianę zaskarżonego orzeczenia przez oddalenie wniosku wnioskodawcy o zasądzenie kosztów postępowania;
- zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestników postępowania kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu zażalenia skarżący zakwestionowali pogląd Sądu Rejonowego, iż sprzeczność interesów wnioskodawcy i uczestników jest następstwem okoliczności, że wnioskodawca jest wierzycielem spadku, rzecz bowiem w tym, iż okoliczność, że uczestnicy mogą być zobowiązani do uiszczenia wnioskodawcy należności wynikających z zawartej przez spadkodawczynię umowy pożyczki z dnia 18 sierpnia 2010 r., które to należności skądinąd z bardzo wysokim prawdopodobieństwem są już przedawnione, jest zdarzeniem niejako pozostającym poza przedmiotem rozpoznania w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku i jako takie nie może prowadzić do konkluzji, że wobec istnienia stosunku zobowiązaniowego między stronami ich interesy w niniejszym postępowaniu nieprocesowym są sprzeczne. Skarżący zwrócili także uwagę, że uczestniczka postępowania w dniu 10 października 2017r. zgodziła się z wnioskiem, natomiast uczestnik postępowania, jakkolwiek w dniu 25 stycznia 2017r. złożył wniosek o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu do odrzucenia spadku po spadkodawczyni, to jednak wniosek ten, jako zwrócony zarządzeniem Przewodniczącego z dnia 26 lipca 2017r., nie wywołał żadnych skutków prawnych, w konsekwencji czego nie sposób przyjąć, iż powstała w niniejszej sprawie kontradycja pomiędzy wnioskodawcą i uczestnikami co do oczekiwanego wyniku sprawy, uzasadniająca odstępstwo od zasady z art. 520 § 1 k.p.c.

Sąd Okręgowy zważył:

Zażalenie podlegało oddaleniu.

Zasady orzekania o kosztach postępowania nieprocesowego określa art. 520 § 1 k.p.c., zgodnie z którym każdy uczestnik postępowania ponosi koszty związane ze swym udziałem w sprawie. Pomiedzy uczestnikami postępowania nieprocesowego nie istnieje zatem obowiązek zwrotu kosztów, co uzasadnione jest niezależnością i samodzielnością udziału w tym postępowaniu każdego jego uczestnika. Zasada przewidziana w powołanym przepisie jest nienaruszalna w sytuacji, w której uczestnicy są w równym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania lub - mimo braku tej równości - ich interesy są wspólne /zob. post. Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2012 r., V CZ 155/11, wyd. Lex nr 1164757/. W pozostałych wypadkach sąd może od tej zasady odstąpić i na żądanie uczestnika, albo z urzędu, jeżeli działa bez adwokata lub radcy prawnego orzec stosownie do reguł określonych w art. 520 § 2 lub 3 k.p.c. Dla ich zastosowania istotne jest stwierdzenie czy między uczestnikami postępowania w danej sprawie występuje sprzeczność interesów i czy są oni w różnym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania. Obowiązek zwrotu kosztów postępowania poniesionych przez innego uczestnika, sąd może także włożyć na uczestnika, którego wnioski zostały oddalone lub odrzucone, a także jeżeli uczestnik postępował niesumienne lub oczywiście niewłaściwie.

Zazwyczaj w sprawach o stwierdzenie nabycia spadku interesy wszystkich uczestników pozostają zbieżne – zmierzają bowiem do stwierdzenia nabycia spadku. W sytuacji jednak gdy uczestnicy pozostają w różnym stopniu zainteresowani w wyniku tego postępowania, np. co do dziedziczenia co do zasady lub co do udziału, ich stanowisko w sprawie może rzutować na ocenę różnego stopnia zainteresowania, o którym mowa w art. 520 § 2 k.p.c. (por. postanowienie SN z dnia 19 listopada 2010 r., III CZ 46/10, Legalis; postanowienie SN z dnia 26 stycznia 2011 r., IV CZ 101/10, Legalis, postanowienie SN z dnia 25 sierpnia 2011 r., II CZ 55/11, Legalis i postanowienie SN z dnia 3 lutego 2012 r., I CZ 133/11, Legalis). Zasadne pozostaje w sprawie założenie, iż co najmniej w różnym stopniu uczestnicy tego postępowania byli zainteresowani jego wynikiem. Należy mieć przy tym na uwadze, iż w doktrynie i judykaturze prezentowany jest pogląd, że interesy uczestników postępowania są wręcz sprzeczne kiedy postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku zostało wszczęte na wniosek wierzycieli spadkodawcy.

Postępowanie w sprawie zostało wszczęte przez (...) Bank S.A. z siedzibą we W. celem wyegzekwowania należności od spadkobierców dłużniczki. Oboje uczestnicy w toku postępowania wskazywali na wolę odrzucenia spadku. W sytuacji zaś, gdy wnioskodawca był zmuszony wnieść sprawę do Sądu, aby rozpocząć proces egzekwowania należności od spadkobierców dłużnika i poniósł w związku z tym koszty, należy mu się ich zwrot od tych spadkobierców.

Należy zaznaczyć, iż w toku postępowania interesu prawnego wierzyciela w dochodzeniu roszczenia uczestnicy nie kwestionowali.

Z tych przyczyn Sąd Okręgowy oddalił zażalenie na mocy art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c.

(...)